

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.011.01.2017
P/17/080

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/17/080 – Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler Robert Bartosik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/68/2017 z dnia 12 maja 2017 r.

(dowód: akta kontroli, str. 1)

Jednostka
kontrolowana Elkom Trade SA, Al. Stanów Zjednoczonych 51 lok. 622A, 04-028 Warszawa¹

Kierownik jednostki
kontrolowanej Tomasz Piersa -Prezes Zarządu.

(dowód: akta kontroli, str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie² niespełnianie przez Spółkę warunków do otrzymania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych³ dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych wypłaconych im w latach 2014-2016.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

NIK zbadała spełnianie przez Spółkę warunków do otrzymania dofinansowania wynagrodzeń z PFRON na podstawie próby 15 osób niepełnosprawnych, które zgłoszono do dofinansowania za miesiące: maj 2014 r., lipiec 2015 r. i wrzesień 2016 r. Stwierdzono, że wnioski o dofinansowanie wynagrodzeń składane na drukach Wn-D i informacje podane na drukach INF-D-P⁴ przesyłane przez Spółkę do PFRON były zgodne z dokumentami źródłowymi w zakresie danych osobowych, kosztów płacy i naliczonego dofinansowania. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieterminowego odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych⁵ od wynagrodzeń za lipiec 2015 r. i wrzesień 2016 r. oraz zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych za wrzesień 2016 r. W związku z tym, że opóźnienia w opłaceniu składek na ZUS za lipiec 2015 i wrzesień 2016 r. przekroczyły 14 dni⁶, biorąc pod uwagę art. 26a ust. 1a¹ pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁷, Spółce nie przysługiwało otrzymane za te miesiące dofinansowanie ze środków PFRON w łącznej kwocie 104 352,91 zł.

¹ Dalej: Spółką.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dalej: PFRON.

⁴ Informacja o wynagrodzeniach, zatrudnieniu, stopniach i rodzaju niepełnosprawności pracowników niepełnosprawnych.

⁵ Dalej: składki na ZUS.

⁶ Opóźnienia wynosiły: za sierpień 2015 r. – 27 dni, za wrzesień 2016 r. – 16 dni.

⁷ Dz. U. z 2016 r., poz. 2046 ze zm. Dalej: ustawa o rehabilitacji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Spełnianie warunków do otrzymania dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych z PFRON oraz przestrzeganie przepisów w zakresie uprawnień pracowników niepełnosprawnych.

Opis stanu
faktycznego

Do 8 października 2014 r. Spółka funkcjonowała jako Elkom Trade Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna, a po tym dniu jako spółka akcyjna. Głównym profilem jej działalności była obróbka metali i nakładanie powłok na metale. Przeciętne zatrudnienie w Spółce (w przeliczeniu na pełne etaty) wynosiło: w 2014 r. - 120 osób ogółem, w tym 42 osoby niepełnosprawne (7 w stopniu znacznym, 27 w stopniu umiarkowanym i 8 w stopniu lekkim); w 2015 r. - 117 osób ogółem, w tym 43 osoby niepełnosprawne (7 w stopniu znacznym, 29 w stopniu umiarkowanym i 7 w stopniu lekkim); w 2016 r. - 129 osób ogółem, w tym 50 osób niepełnosprawnych (7 w stopniu znacznym, 37 w stopniu umiarkowanym, 6 w stopniu lekkim). Liczba osób zatrudnionych na podstawie umów o pracę na czas nieokreślony (w przeliczeniu na pełne etaty) wynosiła: w 2014 r. - 63, w tym 35 niepełnosprawnych, w 2015 r. - 60, w tym 33 niepełnosprawnych; w 2016 r. - 59, w tym 33 niepełnosprawnych. Wszyscy pracownicy wykonywali swoje obowiązki w pomieszczeniach i obiektach użytkowanych przez Spółkę.

(dowód: akta kontroli, str. 9-40, 49)

Dofinansowanie do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych za lata 2014-2016 wyniosło ogółem 1 758 976,22 zł, z tego: w 2014 r. - 540 781,83 zł, w 2015 r. - 552 319,95 zł, w 2016 r. - 665 874,44 zł. Spółka nie posiadała statusu zakładu pracy chronionej.

(dowód: akta kontroli, str. 41)

Spełnianie przez Spółkę warunków do otrzymywania dofinansowania wynagrodzeń wypłaconych w latach 2014-2016 zbadano na grupie 15 pracowników niepełnosprawnych w odniesieniu do wynagrodzeń wypłaconych za maj 2014 r., lipiec 2015 r. i wrzesień 2016 r. W wyniku weryfikacji danych przesłanych przez Spółkę w informacjach INF-D-P w zakresie zgodności z dokumentacją badanych osób ustalono, że dane osobowe podane w informacji były zgodne z dokumentami źródłowymi; okresy zatrudnienia, miejsce wykonywania pracy, wymiar czasu pracy, zakresy czynności i warunki wynagrodzenia były zgodne z umowami o pracę; wynagrodzenie za badane miesiące zrealizowano w formie bezgotówkowej, przelewami na rachunki bankowe wskazane przez pracowników niepełnosprawnych w terminie określonym w § 12 pkt 1 Regulaminu wynagradzania⁸, tj. raz w miesiącu „z dołu”, w terminie do 10 dnia następnego miesiąca kalendarzowego; prawidłowo podano dane osób niepełnosprawnych. Właściwie obliczono kwotę kosztów pracy i kwotę dofinansowania.

(dowód: akta kontroli, str. 93-112)

Dane rejestrowe przedstawione przez Spółkę w procesie rejestracji wniosku o wypłatę miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych w badanych miesiącach były zgodne z wydrukowanymi z SODiR⁹ wnioskami Wn-D. Dane zawarte we wnioskach za maj 2014 r. i wrzesień 2016 r. były zgodne z dokumentami źródłowymi. W przypadku wniosku za lipiec 2015 r. liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych podana w polu 38 (rubryka D.5 wniosku Wn-D) była wyższa (42,9) od wykazanej na liście płac osób

⁸ Z dnia 1 stycznia 2012 r.

⁹ System Obsługi Dofinansowań i Refundacji.

niepełnosprawnych. Z wyjaśnień Prezesa Spółki wynika, że zatrudnienie osób niepełnosprawnych wynosiło 44 osoby (w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy 42,9 etatów), natomiast dofinansowanie dotyczyło 40 osób, jako że nie wnioskowano o dofinansowanie dla 4 osób¹⁰. Stosunek osób niepełnosprawnych w przeliczeniu na pełny etat do ogółu zatrudnionych wynosił: w maju 2014 r. - 34,6%; w lipcu 2015 r. - 36,4%; we wrześniu 2016 r. - 38,3%.

(dowód: akta kontroli, str. 44-57, 65-87, 90)

Na podstawie sporządzonych przez Spółkę za badane miesiące deklaracji i raportów do ZUS¹¹ oraz potwierdzeń przelewów składek na ZUS stwierdzono, że składki za maj 2014 r. zostały przekazane terminowo, natomiast składki za lipiec 2015 r. i za wrzesień 2016 r. zostały przekazane z opóźnieniem wynoszącym odpowiednio 27 i 16 dni.

Na podstawie list płac i potwierdzeń przelewów zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych ustalono, że przelewy od wynagrodzeń za maj 2014 r. i lipiec 2015 r. do urzędu skarbowego zostały dokonane w terminie, natomiast za wrzesień 2016 r. z opóźnieniem wynoszącym 7 dni.

Wynagrodzenia badanych pracowników niepełnosprawnych nie były finansowane ze środków publicznych.

Oświadczenia pracowników objętych badaniem, pobrane w trakcie kontroli NIK, potwierdziły, że byli oni zatrudnieni w badanych miesiącach w wymiarze pracy i zakresie obowiązków zgodnym z umowami o pracę, wynagrodzenie netto było zgodne z listą płac i zostało przekazane przelewem na rachunek pracownika.

(dowód: akta kontroli, str. 43, 113-178)

Na podstawie informacji przekazanych NIK przez ZUS, KRUS i ZER¹² ustalono, że 4 pracowników niepełnosprawnych o umiarkowanym lub lekkim stopniu niepełnosprawności nabyło w różnym okresie uprawnienia emerytalne. Po nabyciu tych uprawnień, nie byli oni wykazywani do dofinansowania ze środków PFRON.

W aktach osobowych pracowników niepełnosprawnych, objętych badaniem, znajdowały się orzeczenia o niepełnosprawności. Na podstawie informacji uzyskanych od organu, który je wydał potwierdzono zgodność orzeczeń z decyzjami.

(dowód: akta kontroli, str. 179-209)

W badanej grupie 15 osób niepełnosprawnych 2 osoby posiadały orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, 8 osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i 5 osób o lekkim stopniu niepełnosprawności. Schorzenia będące podstawą wydania orzeczenia o niepełnosprawności to w przypadku 10 osób głuchota lub niedosłuch, w jednym przypadku choroba układu krążenia, w trzech przypadkach choroba kręgosłupa i w jednym przypadku niedowład kończyn. Pracodawca wykazał badanych 15 pracowników do stanu zatrudnienia osób niepełnosprawnych na podstawie przedstawionych przez nich 17 orzeczeń potwierdzających niepełnosprawność, z których 6 (tj. 35%) stanowiły orzeczenia wydane po 2007 r. przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

W ocenie Prezesa Spółki wszystkie stanowiska w Spółce przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych, m. in. poprzez: wyposażenie stanowisk w fotele do pracy siedzącej, umieszczenie narzędzi w pobliżu stanowiska pracy, wyposażenie w urządzenia ułatwiające transport, wyposażenie urządzeń transportu

¹⁰ Jedna osoba posiadała uprawnienia emerytalne; jedna osoba przebywała na urlopie rodzicielskim, jedna osoba uzyskała orzeczenie o niepełnosprawności w trakcie zatrudnienia, w przypadku jednej osoby brak było tzw. 'efektu zachęty'.

¹¹ ZUS P DRA i ZUS P RCA.

¹² Zakład Emerytalno-Rentowy MSW.

wewnątrzzakładowego w sygnalizację świetlną, znajomość języka migowego przez kadrę nadzorującą. W wyniku oględzin stanowisk pracy, przy których pracowały osoby niepełnosprawne, zatrudnione w zakładzie produkcyjnym Spółki w Ostrowcu Świętokrzyskim, potwierdzono fakt zamontowania lampek ostrzegawczych na wózkach akumulatorowych, wyposażenie stanowisk pracy w podnośniki i przenośniki elektryczne, w obrotowe siedziska, a także dostosowanie rodzaju pracy do możliwości fizycznych pracowników niepełnosprawnych.

Z wyjaśnień Prezesa Spółki wynika, że pracownicy niepełnosprawni nie świadczyli telepracy, a sposób dostosowania stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych nie był kontrolowany przez Państwową Inspekcję Pracy. W latach 2014-2016 nie było w Spółce kontroli zewnętrznych dotyczących dofinansowania wynagrodzeń osób niepełnosprawnych jak też nie były prowadzone postępowania sprawdzające Prezesa PFRON w rozumieniu art. 26a ust. 9b ustawy o rehabilitacji.

(dowód: akta kontroli, str. 43, 98, 101, 104, 196, 210)

W opinii Prezesa Spółki pozytywnym aspektem zmian zasad dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych, które weszły w życie z dniem 1 kwietnia 2014 r., było zrównanie statusu zakładu pracy chronionej i podmiotów otwartego rynku. Jako negatywny aspekt powyższej zmiany uznał wprowadzenie ustawowej wysokości kwot maksymalnego dofinansowania i odstępianie od ustalania tych kwot na bazie minimalnego wynagrodzenia. Biorąc pod uwagę coroczny wzrost kwoty minimalnego wynagrodzenia, dofinansowanie z roku na rok jest coraz mniejsze, co oznacza spadek udziału w kosztach płacy. Zdaniem Prezesa zmiany legislacyjne powinny dążyć w kierunku waloryzacji kwot dofinansowania.

(dowód: akta kontroli, str. 43)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Spółka nieterminowo dokonała zapłaty składek na ZUS od wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych za lipiec 2015 r. i wrzesień 2016 r. Składki od wynagrodzeń za lipiec 2015 r., wypłaconych w sierpniu 2015 r., w wysokości 126 958,37 zł (w tym odsetki - 717,00 zł) zostały odprowadzone do ZUS 12 października 2015 r. tj. 27 dni po terminie wynikającym z art. 47 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych¹³. Składki od wynagrodzeń za wrzesień 2016 r., wypłaconych w październiku 2016 r., w wysokości 142 352,44 zł (w tym odsetki - 497,00 zł i dodatkowe koszty - 34,80 zł) zostały odprowadzone do ZUS 1 grudnia 2016 r. tj. 16 dni po terminie wynikającym z ww. przepisu.

Opóźnienie w przekazaniu składek na ZUS przekraczające 14 dni, zgodnie z art. 26a ust. 1a¹ pkt 3 ustawy o rehabilitacji skutkuje utratą dofinansowania ze środków PFRON do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych za dany miesiąc. Dofinansowanie wynagrodzeń za lipiec 2015 r. i wrzesień 2016 r. wyniosło łącznie 104 352,91 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 90-91, 165, 211-212)

2. Spółka dokonała nieterminowej zapłaty zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych od wynagrodzeń za wrzesień 2016 r., wypłaconych w październiku 2016 r. Spółka przekazując podatek w kwocie 25 690,00 zł 28 listopada 2016 r. przekroczyła termin wynikający z art. 38 ust.1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych¹⁴ o 7 dni¹⁵.

¹³ Dz. U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.

¹⁴ Dz. U. z 2016 r., poz. 2032 ze zm.

(dowód: akta kontroli, str. 165)

Prezes Zarządu Spółki odnosząc się do ww. opóźnień wyjaśnił, że spóźniona płatność składek i podatku związana była z pogorszeniem płynności przepływów pieniężnych Spółki z uwagi na wycofanie się jednego z rosyjskich kontrahentów w trakcie realizacji kontraktu (koszty produkcji wyniosły 300 tys. zł) i odmową zapłaty za dostarczony towar przez jednego z kontrahentów francuskich (blisko 100 tys. euro). W tej sytuacji Spółka dbając o utrzymanie produkcji przedsiębiorstwa, które zatrudnia 35% osób niepełnosprawnych, w pierwszej kolejności regulowała zobowiązania zapewniające ciągłość produkcji (zakup materiałów i mediów do celów produkcyjnych), nieznacznie opóźniając płatności zobowiązań publicznoprawnych.

(dowód: akta kontroli, str. 91-92)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁶, wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia terminowości regulacji zobowiązań z tytułu składek na ZUS i podatku od wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia lipca 2017 r.

Kontroler

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Robert Bartosik
Główny specjalista kontroli państwowej

¹⁵ Stosownie do art. 12 § 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2017 r., poz. 201, ze zm.) w sytuacji, gdy ostatni dzień terminu przypada na sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy za ostatni dzień terminu uważa się dzień po dniu lub dniach wolnych od pracy.

¹⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.